

Åtgärds- och skötselplan för mindre hackspett

I anslutning till detaljplan för bostäder vid
Rubingatan inom stadsdelen Tynnered.

2025-11-21

Framtagen av:

Joakim Mathiasson, Ekolog, Exploateringsförvaltningen

Sammanfattning

En naturvärdesinventering (Pro Natura, 2023a) och kartering av biotoper, samt inventering av mindre hackspett i fyra områden i Göteborg stad (Pro Natura, 2023b) visade att delar av planområdet var lämplig och delvis lämplig biotop för mindre hackspett. Det finns dock inte några konstaterade häcknings- eller viloplatsen inom planområdet.

Göteborgs Stad har tagit fram denna åtgärdsplan med syfte att undvika skada på den mindre hackspettens biotoper och se till att det finns en långsiktig ekologisk funktion.

Bakgrund

Den mindre hackspetten är rödlistad och fridlyst enligt artskyddsförordningen 4 §, vilket innebär att dess fortplantningsmiljöer och viloplatser inte får förstöras. Arten häckar i löv- och blandskog med inslag av äldre lövträd och död ved. Det finns en tidigare kartering av livsmiljöer för mindre hackspett (Pro Natura, 2023b) som är genomförda utifrån fyra storområden där planen tillhör området Frölunda. Resultatet visar att område Frölunda består av företrädesvis fragmenterade livsmiljöer för mindre hackspett med ett diffust stråk söderut som sträcker sig från Önnered i väster, via Kanneback och bort mot östligaste delen av Vä lens naturreservat vid Store Lund. Aktuellt detaljplaneområde, bild 1, är beläget inom detta storområde och berör delvis ett område utpekad som lämpligt för mindre hackspett. Det ligger dock utanför det diffusa stråket.

Genom att en fridlyst och skyddad fågel har sin livsmiljö inom planområdet, måste hänsyn tas till arten i planeringen och vid byggnationen så att fortsatt ekologisk funktion behålls. Om detta inte görs och artens livsmiljö kommer att skadas, krävs dispens från artskyddsförordningen.

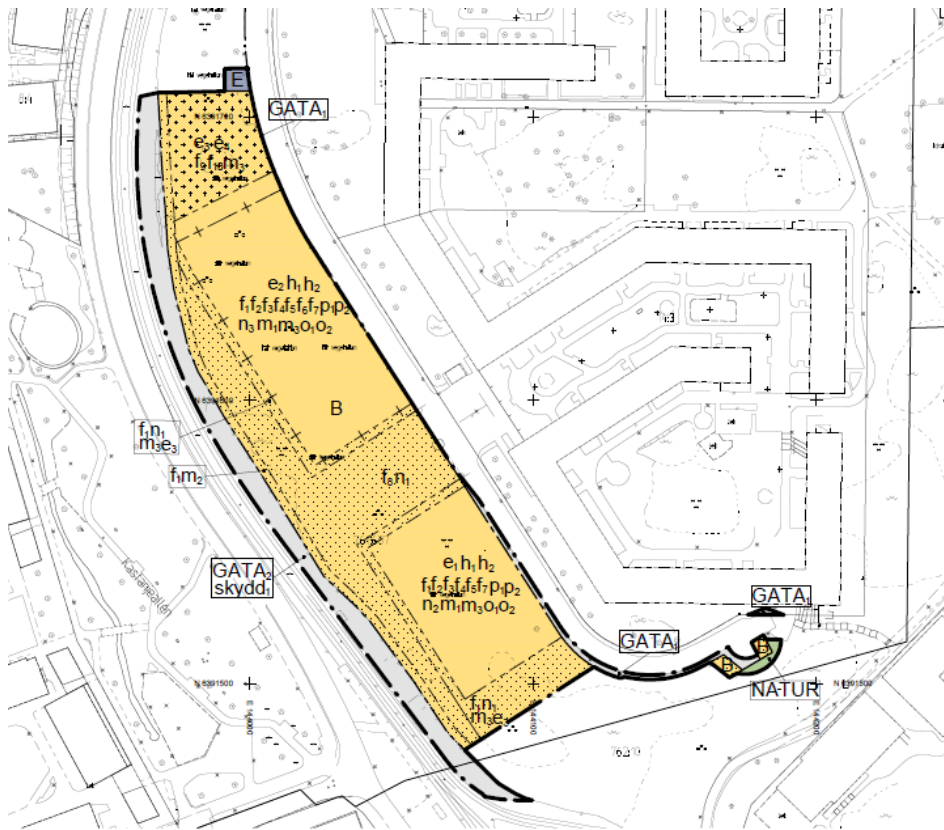

Bild 1. Plankarta över planerad exploatering vid Rubingatan

Aktuellt planområde och områden för förstärkningsåtgärder

Biotopkarteringen (Pro Natura, 2023b) och naturvärdesinventeringen kopplat till planen (Pro Natura, 2023a) ligger som grund för åtgärdsplanen. I naturvärdesinventeringen diskuteras specifikt resultatet från biotopkarteringen i det aktuella planområdet och dess betydelse för mindre hackspett.

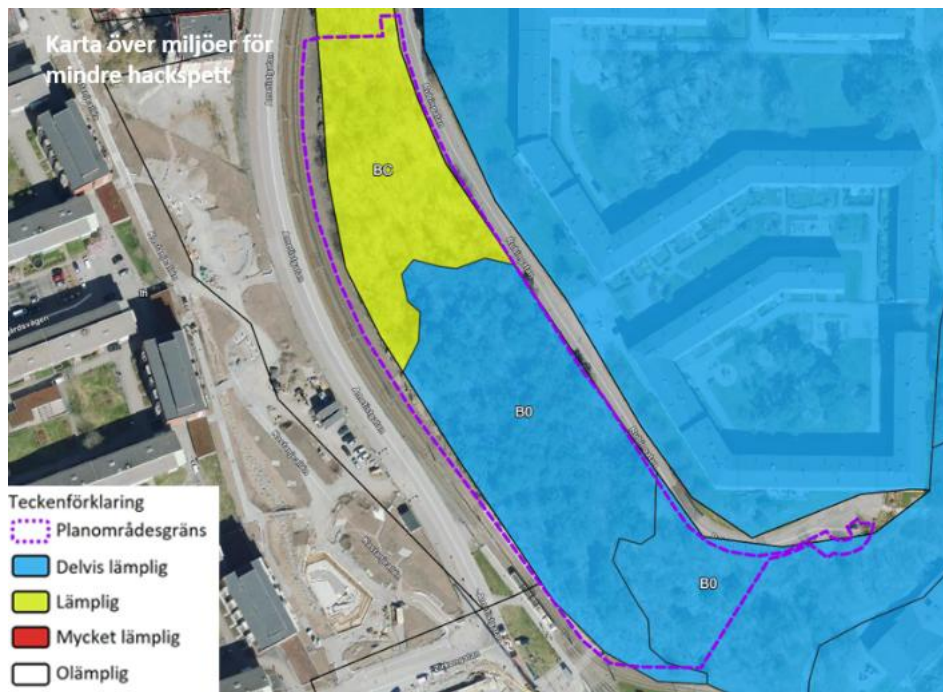

Bild 2: Bedömning av livsmiljö kvalitet för mindre hackspett inom planområdet (Pro Natura, 2023b)

Naturvärdesinventeringen (ProNatura, 2023a) menar att speciellt i den norra delen av planområdet som är dominerad av sekundär lövskog med en del dödved av främst asp, är har potential för födosök men mindre goda förhållanden för bomiljö (BC), bild 2. Söderut finns en talldominerad skog med en del gamla och döda tallar, samt en yngre lövdominerad blandskog med ont om död ved. Båda tolkas ha betydligt lägre betydelse för mindre hackspett som födosöksområde eller boplats (B0), bild 2.

Naturvärdesinventeringen resonerar att ”det kan inte uteslutas att inventeringsområdet ingår i ett område där den mindre hackspetten kan söka föda, exempelvis vintertid då de rör sig över stora områden som kan vara flera hundra hektar stora. Miljöerna inom inventeringsområdet bedöms dock inte som optimala för den mindre hackspetten och de miljöer som eventuellt kommer att påverkas utgör endast en mycket liten del av ett möjligt vinterrevir.” Således har slutsatsen dragits att eventuell byggnation i planområdet kommer ha liten avgörande effekt på den mindre hackspettens möjligheter att häcka och födosöka i närområdet.

Biotopkarteringen (ProNatura, 2023b) utfördes med syftet att öka kunskapen om var mindre hackspett och biotoper för denna finns, för att få ett bra underlag i stadsplaneringen, i markförvaltningen och i arbetet med grön infrastruktur samt för att arten ska ha en gynnsam bevarandestatus i kommunen.

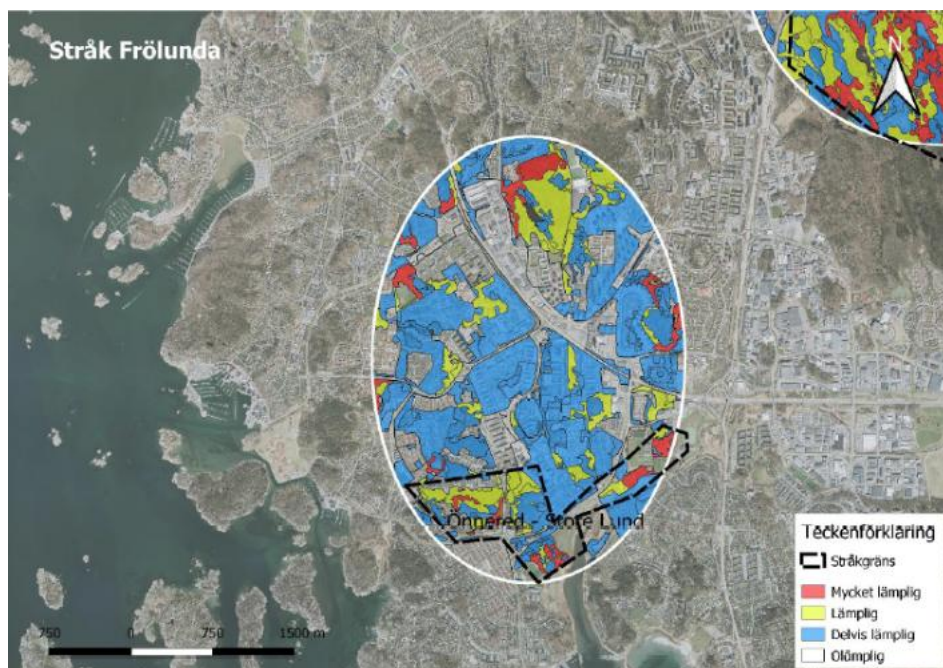

Bild 3. Karta över avgränsade stråk i det centrala storområdet vid Frölunda.

Biotopkarteringen pekar ut de stråk som är värdefulla för den mindre hackspetten i och där det är viktigt att inta en restriktiv hållning när det gäller att ta ytor lämpliga eller mycket lämpliga för mindre hackspett i anspråk för byggnation eller annan exploatering. De menar också att det kan vara mycket lämpligt att förlägga förstärknings- eller kompensationsåtgärder till dessa stråk. Planområdet ligger norr om det stråk som identifieras som Önnered-Store Lund, bild 3.

Aktuellt planområde har visat sig till del vara *lämplig biotop* för mindre hackspett, samt större delar är också *delvis lämplig biotop*, bild 2.

För att inte försämra funktionen för hackspetten görs förstärkningsåtgärder för att höja biotopkvaliteten för arten i närområdet. Eftersom det finns mycket liten yta kvar inom planområdet för att göra förstärkningar, så kommer dessa göras i intilliggande område. Denna kvalitetshöjning innebär att vi får mer "kvalitetsyta" för arten i området.

Beskrivning av planerade förstärkningsåtgärder

Genom exploateringen påverkas uppskattningsvis 4970 kvadratmeter *lämplig biotop* för mindre hackspett samt 8 830 kvadratmeter *delvis lämplig biotop*. För ianspråktagandet av biotoperna innebär denna förlust att det bör utföras förstärkningsåtgärder inom föreslagen intilliggande yta, bild 4. Beräkningar är gjord utifrån riktlinjer i stadens handlingsplan för mindre hackspett.

Bild 4. Föreslagna förstärkningar kommer utföras i de gulmarkerade ytan i närliggande skogsområde, Ulvåberget. Rött utgör ungefärligt planområde.

Inom utpekade områden planerar Göteborgs Stad att göra förstärkningsåtgärder för att öka kvaliteten. Området utgör idag av vad som bedömts på plats och i biotopkarteringen som en *lämplig biotop*, samt *delvis lämplig biotop* för mindre hackspett. Genom förstärkningsåtgärder kan området förbättras för arten och delar bli *mycket lämplig* hackspettsbiotop, samt att nya områden blir *lämpliga*. Området ligger även inom Önnared-Store Lunds stråket, som pekats ut som ett potentiellt viktigt stråk för mindre hackspett i sydvästra Göteborg. Inom området finns flera utspridda och passande bestånd av björk att utföra åtgärder på.

Val av plats är anpassat efter närhetsprincipen, hänsyn till säkerhetsavstånd, närhet till kärnområdet Vålens naturreservat, hänsynstagande till framtida planerad bebyggelse, samt hänsyn till Göteborgs stads projekt - "Hela staden grönska".

Konkreta åtgärder

Biotopförstärkande åtgärder för att gynna häckning: Högkapning av 11 lövträd (björk och asp med en brösthöjdsdiameter om mellan cirka 17 och 28 centimeter) till högstubbar, på 3–5 m höjd på spridda ställen i området.

Biotopförstärkande åtgärder för att gynna födosök: Ringbarkning av 11 träd (björk eller asp med en brösthöjdsdiameter om mellan cirka 17 och 28 centimeter) spritt i området.

Detta görs tre gånger under en tioårsperiod. Totalt kommer det bli 22 träd som åtgärdas för DP bostäder vid Rubingatan inom stadsdelen Tynnered. Urvalet av träden ska även ta i hänsyn till att de står med ett säkerhetsavstånd på 25 meter från byggnader och vägar.

Kvaliteten för mindre hackspett kommer med ovanstående förstärkningsåtgärder att successivt ökas under tio år och sedan fortsätta att öka under ytterligare 5–10 år på grund av att kapade och ringbarkade träd fortsätter att rötas. Därefter bedömer vi att de naturliga processerna och biotopåldern vara så gynnsamma att åtgärderna kan upphöra.

Uppföljning

Förekomst av lämpliga boträd och särskilda födosöksträd ska inventeras fem år efter åtgärd. Lämpliga boträd utgörs av högstubbar, döda och/eller svampangripna lövträd och särskilda födosöksträd utgörs av grovbarkig klibbal, döda/döende övriga lövträd och träd med döda grenar.

Förekomst av mindre hackspett ska undersökas fem år efter åtgärd genom inventering av bo- och övernattningshål samt var femte år genom inventering enligt atlaskriterier. Således genomförs två uppföljande inventeringar under en tioårsperiod. Åtgärder och uppföljning övervakas av Göteborgs Stad.

Bedömning - långsiktig ekologisk funktion

Genom att genomföra ovan beskrivna förstärkningar i näraliggande område, bedömer vi att den långsiktiga ekologiska funktionen för arten kan behållas.

Referenser

Pro Natura, 2023a. *Naturvärdesinventering samt fördjupad artinventering av fåglar i ett område vid Rubingatan, Göteborgs Stad*. Pro Natura 2023.

Pro Natura, 2023b. *Kartering av biotoper för, samt inventering av, mindre hackspett i fyra områden i Göteborg stad*. Pro Natura, Maj 2023